

IWONA HOFMAN (EC)¹

Instytut Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej
email: iwona.hofman@poczta.umcs.lublin.pl
ORCID: 0000-0003-0492-5169

MAŁGORZATA ŁOSIEWICZ (EC)

Instytut Mediów Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej
Uniwersytet Gdański
email: malgorzata.losiewicz@ug.edu.pl
ORCID: 0000-0002-4853-1543

OLGA DĄBROWSKA-CENDROWSKA (EC)

Instytut Mediów, Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej
Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach
email: cendrowska@ujk.edu.pl
ORCID: 0000-0002-7527-3789

JADWIGA WOŹNIAK-KASPEREK (EC)

Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii
Uniwersytet Warszawski
email: jbwozniak@uw.edu.pl
ORCID: 0000-0002-1600-3914

HUBERT KULIŃSKI

Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii
Uniwersytet Warszawski
email: h.kulinski@uw.edu.pl
ORCID: 0000-0002-9770-9926

¹ Zgodnie z coraz powszechniejszą praktyką oznaczania równorzędnego pierwszego autorstwa (*equal contributorship*, *equal authorship*, *EC*) niezależnego od kolejności zapisu nazw osobowych poszczególnych autorów, zdecydowaliśmy się na wprowadzenie tego rozwiązania w niniejszym tekście.

NAUKI O KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ I MEDIACH. RAPORT KOMITETU NoKSiM PAN

SŁOWA KLUCZOWE: Bibliologia i informatologia. Nauki o komunikacji społecznej i mediach. Komitet NoKSiM PAN. Raport z badania.

ABSTRAKT: **Teza/cel** – przedstawienie raportu otwarcia nowej dyscypliny nauki o komunikacji społecznej i mediach, która została wprowadzona Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego 20 września 2018 r. Skoncentrowano się na określeniu jej potencjału rozwojowego, analizując strukturę organizacyjną, kompetencje zarządcze kierujących, posiadane uprawnienia, ścieżki awansów w dyscyplinie oraz prowadzoną dydaktykę. **Metody badań** – wykorzystano metodę badań ankietowych; kwestionariusz ankiety skierowano do określonej grupy docelowej, którą stanowiły wszystkie ośrodki akademickie w Polsce prowadzące badania i dydaktykę w dyscyplinie nauki o komunikacji społecznej i mediach. Badania przeprowadzono w lipcu 2021 r. **Wyniki i wnioski** – w badaniu wzięło udział 25 z 27 jednostek prowadzących badania naukowe lub/i dydaktykę akademicką, co stanowiło 93% wszystkich ośrodków. Zauważono istotne wzmocnienie kryteriów naukowawczych decydujących o statusie dyscypliny, do których należą: wyodrębniony (autonomiczny) obszar badań, specyficzne metody badań, wysoki poziom określenia metanaukowego, zaawansowany stan organizacyjny.

WPROWADZENIE

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych na podstawie art. 5 ust. 3 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2018, poz. 1668) wprowadziło nową klasyfikację dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych. W klasyfikacji tej wyodrębniono nauki o komunikacji społecznej i mediach (NoKSiM) jako nowy byt obejmujący trzy wcześniej autonomicznie dyscypliny, tj. bibliologię i informatologię, nauki o poznaniu i komunikacji społecznej, nauki o mediach². Połączenie przez ustawodawcę nauk o mediach z bibliologią i informatologią w niezamierzony sposób uwypukliło „multigenetyczność” NoKSiM (Hofman, 2015). Problem „multigenetyczności” nowej dyscypliny rozumiany jako rezultat splecenia płaszczyzn badawczych, w tym także i tych, które tworzą trzon relewantnej dla NoKSiM humanistycznej refleksji poznawczej

² Warto przypomnieć, że bibliologia i informatologia oraz nauki o poznaniu i komunikacji społecznej przed wejściem w życie rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 września 2018 r., lokowały się w dziedzinie nauk humanistycznych, nauki o mediach – w naukach społecznych.

i społeczno-komunikologicznej, wynika z przenikających się tradycji badań mediów i procesów komunikacji społecznej z jednej strony, instytucji kultury i informacji oraz właściwych dla nich obiektów, procesów i zachowań informacyjnych z drugiej.

O samej klasyfikacji dziedzin i dyscyplin, jej wpływie na ewaluację działalności naukowej i co za tym idzie uzyskaniu określonej kategorii, finansowaniu jednostek (podziale subwencji) itp. napisano wiele. Z punktu widzenia badaczy przynależność do określonej dyscypliny legitymizuje realizowane badania poprzez stworzenie warunków do ich środowiskowej recepcji i intersubiektywnej sprawdzalności, w pewnym stopniu wpływa także na wybór potencjalnych miejsc publikacji, czy możliwości aplikowania o finansowanie w różnych konkursach grantowych. Klasyfikacja, będąca z pozoru narzędziem administracyjno-statystycznym, ma wielorakie i duże znaczenie dla życia naukowego³, niekiedy stając się przedmiotem, np. *forum shopping*, czego doświadczyły m.in. nauki o komunikacji społecznej i mediach jako dyscyplina nowa, w dodatku o dość „otwartej” nazwie (Woźniak-Kasperek, 2021).

Opis wnętrza dyscypliny wykorzystany w badaniu, którego przebieg i rezultaty są zrelacjonowane w artykule, powstał w wyniku dyskusji zainicjowanych przez Polskie Towarzystwo Komunikacji Społecznej (PTKS); w dalszym ciągu artykułu autorzy posługują się katalogiem pojęć z tego opisu, takich jak np. dyscypliny stykowe, subdyscypliny bazowe, paradygmaty współdzielone. Żywe dyskusje dotyczące NoKSiM, ich przedmiotu/przedmiotów badań, problemów, metod i technik badawczych toczyły się w środowisku naukowym, czego wyrazem są liczne publikacje podejmujące te zagadnienia (Goban-Klas, 2008; Mrozowski, 2012; Jabłonowski & Gackowski, 2012; Jabłonowski & Mielczarek, 2018; Wolny-Zmorzynski, 2019; Jabłonowski & Jakubowski, 2014; Hofman, 2016, 2017, 2019; Mielczarek, 2017, 2018a, 2018b, 2021; Lisowska-Magdziarz, 2019; Koredczuk & Woźniak-Kasperek, 2019; Woźniak-Kasperek, 2021; Głowacka & Kisilowska & Świgoń, 2021).

W ciągu pierwszych dwóch lat od utworzenia nowej dyscypliny nastąpiła stopniowa integracja środowiska bibliologów, informatologów i mediodznawców⁴ czerpiących z różnych tradycji badań; miała ona również pragmatyczne uzasadnienie (kryteria ewaluacji i zabiegi o podwyższenie

³ Warto w tym miejscu wspomnieć, że w październiku 2022 r. istniejącą klasyfikację dziedzin i dyscyplin rozszerzono o 9 nowych. Jedną z nich – ochronę dziedzictwa i konserwację zabytków – w 2023 r. wykreślono, ponieważ nie znalazły się instytucje naukowe prowadzące postępowania awansowe w tym zakresie. W grudniu 2023 r. na klasyfikację dziedzin i dyscyplin składa się 55 dyscyplin, w tym 8 przyrodniczych i ścisłych, 10 inżynierskich, 4 rolnicze, 5 medycznych, jednodyscyplinowa dziedzina weterynarii, jednodyscyplinowa dziedzina nauk o rodzinie, 9 dyscyplin humanistycznych, 3 o sztuce, 2 teologiczne, 12 społecznych.

⁴ „Nieobecność” nauki o poznaniu i komunikacji społecznej wynika z tego, że w zdecydowanej większości jej przedstawiciele zadeklarowali przynależność do nauk filozoficznych.

punktacji czasopism rzeczywiście rezonujących naukowo). Przejawem wspólnoty jest m.in. utworzenie sekcji Bibliologii i Informatologii w Polskim Towarzystwie Komunikacji Społecznej oraz wspólne konferencje służące określeniu zakresu przedmiotowego nowej dyscypliny. W efekcie dyskusji i analiz porównawczych frekwencji metod i technik badawczych, można przyjąć, że metodologia charakteryzująca dyscypliny składowe jest spójna i właściwa nowej dyscyplinie. Uspójnienie instrumentarium metodologicznego rysuje się dość optymistycznie. Dużo więcej pracy wymaga zmapowanie siatek pojęciowych. Należy poszukiwać kategorii badawczych, w których obie dyscypliny składowe, odnoszące się do problematyki społeczeństwa, człowieka, techniki, kultury itd., zarówno w ujęciu historycznym, jak i współczesności, znalazłyby właściwą interpretację i miejsce w wielowymiarowym systemie pojęciowo-badawczym.

Powstanie nauk o komunikacji społecznej i mediach, chronologicznie ujmując, pokryło się z podjęciem przez prof. dr hab. Iwonę Hofman starań o utworzenie komitetu naukowego w Polskiej Akademii Nauk. Formalne złożenie wniosku 20 lipca 2020 r., poprzedziły rozmowy i konferencje z władzami Akademii, rozpoczynającej się wówczas kadencji. Wniosek zyskał poparcie w postaci oświadczeń 17 ośrodków medioznawczych⁵ w Polsce. Wnioskujący argumentowali potrzebę powołania komitetu, odnosząc się do czterech wymiarów: formalnoprawnego (nieuwzględnienie zmian w klasyfikacji dziedzin i dyscyplin naukowych podczas wyborów na kadencję 2020-2023), statusu dyscypliny (poszerzenie paradygmatu, scalenie nurtów i obszarów badawczych powiązanych przedmiotowo i metodologicznie, dynamiczny rozwój kadry naukowej, zwiększenie liczby podmiotów posiadających uprawnienia do nadawania stopni i tytułów naukowych, wzrost poziomu umiędzynarodowienia), zakresu i zasięgu badań naukowych (wyrażna odrębność kultury badawczej, szeroki opis subdyscyplin jako przesłanka do formułowania problemów badawczych interdyscyplinarnie), pragmatyki i oddziaływania społecznego (wartość i bezpieczeństwo informacji, edukacja medialna, w tym informacyjna, zachowania informacyjne, mediatyzacja, komunikacja naukowa, technologie komunikacyjne). Argumenty te początkowo nie przekonały władz PAN, ale w efekcie kontynuowanych starań I. Hofman uzyskała możliwość przedstawienia problemu podczas posiedzenia plenarnego Wydziału I Nauk Humanistycznych i Społecznych 26 listopada 2020 r. Wydział poparł projekt utworzenia komitetu naukowego; pismo Dziekana Wydziału I prof. dr. hab. Andrzeja Buko w tej sprawie było rozpatrywane na posiedzeniu kierownictwa PAN 3 grudnia 2020 r. z konkluzją utworzenia

⁵ Należy podkreślić, że wniosek o poszerzenie paradygmatu dyscypliny nauki o mediach o komunikację społeczną sformułowany w 2017 r. przez Zarząd PTKS poparli dziekani wydziałów prowadzących badania i/lub dydaktykę w tych obszarach nauki.

komitetu problemowego. Ówczesny Prezes PAN, prof. dr hab. Jerzy Duszyński, uzasadnił taką decyzję względami formalnoprawnymi, tj. rozpoczętą już kadencją komitetów oraz koniecznością podejmowania uchwały o utworzeniu komitetu przez odległe w czasie Zgromadzenie Ogólne PAN. Ostatecznie Prezydium PAN podjęło uchwałę (nr 1/2021) o utworzeniu komitetu problemowego pod nazwą Komitet Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach 19 stycznia 2021 r. (na podstawie art. 37, ust. 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk). Komitet został powołany na kadencję 2021-2022 do rozwiązania czterech problemów, określonych następująco: „opracowanie raportu – bilansu otwarcia dla nowego paradygmatu dyscypliny nauki o komunikacji społecznej i mediach; przygotowanie analizy wartości informacji jako problemu edukacji medialnej; przeprowadzenie oceny zmian w systemie medialnym w Polsce w płaszczyznach prawa i etyki mediów, teorii systemów medialnych, polityzacji mediów, deprofesjonalizacji dziennikarstwa; przygotowanie rekomendacji w zakresie wykorzystania mediów cyfrowych w badaniach i komunikacji naukowej oraz edukacji”. W okresie od 19 stycznia do 9 kwietnia 2021 r. trwał proces powoływania składu komitetu do 35 osób, a 26 października 2021 r. Dziekan Wydziału I, powołał dodatkowo pięciu ekspertów Komitetu. W ten sposób w składzie Komitetu znaleźli się przedstawiciele wszystkich ośrodków badawczych i naukowo-dydaktycznych o profilu nauk o komunikacji społecznej i mediach, a także wskazani przez członków Wydziału I językoznawcy, socjologzy, psychologzy, historycy. W ocenie środowiska naukowego, utworzenie Komitetu stanowiło instytucjonalną formalizację statusu dyscypliny. 8 czerwca 2021 r. Komitet podjął uchwałę (nr 2/2021) o programie działania i harmonogramie realizacji zadań określonych w uchwale założycielskiej. Determinantami wykonania zadania pierwszego, tj. opracowania raportu – bilansu dla nowego paradygmatu dyscypliny były: ewolucja przedmiotu badań, mapa sieci badawczych krajowych i zagranicznych, pozycjonowanie czasopism naukowych, kierunki badań i dydaktyki, współpraca z towarzystwami naukowymi.

Celem artykułu jest przedstawienie wyników realizacji wspomnianego wyżej zadania pierwszego, w tym rezultatów badania ankietowego, którego efektem było „opracowanie raportu – bilansu otwarcia dla nowego paradygmatu dyscypliny nauki o komunikacji społecznej i mediach”. Raport dokumentuje potencjał naukowy i dydaktyczny dyscypliny na ostatnim etapie przed ewaluacją jednostek, w tym m.in. strukturę organizacyjną, kompetencje zarządcze kierujących, posiadane uprawnienia i ścieżki awansów w dyscyplinie. Na potrzeby artykułu wyniki wspomnianego wcześniej badania zostały poszerzone o wnioski wynikające z ewaluacji dyscyplin naukowych, przeprowadzonej w 2022 r. przez Ministerstwo Edukacji i Nauki.

METODOLOGIA

Badanie ankietowe zostało przeprowadzone w lipcu 2021 r. z wykorzystaniem aplikacji Microsoft Forms. Aplikacja umożliwiła tworzenie ankiet i zbieranie danych od respondentów w sposób wygodny i efektywny, od etapu przygotowania ankiety przez jej rozpowszechnienie po zbieranie i przetwarzanie danych. Kwestionariusz ankiety składał się z 18 pytań dotyczących struktury organizacyjnej, kompetencji zarządczych, kierunków prowadzonych badań, kierunków/specjalności dydaktyki, liczby złożonych deklaracji w dyscyplinach, posiadanych uprawnień do nadawania stopnia doktora i/lub uprawnień do nadawania stopnia doktora habilitowanego, projektów krajowych i międzynarodowych, grantów uzyskanych przez jednostkę, tytułów wydawanych przez ośrodek czasopism i nazw serii wydawniczych, współpracy z ośrodkami naukowymi, współpracy międzynarodowej i współpracy z towarzystwami naukowymi. Wyniki ankiety pozwoliły na przygotowanie syntetycznego i zagregowanego obrazu dyscypliny naukowej. Ankieta została rozesłana do 27 ośrodków za pomocą listy mailingowej. Listę ośrodków ustalono na podstawie informacji przekazanych przez dziekanów i dyrektorów jednostek biorących udział w corocznych konferencjach kadry zarządzającej.

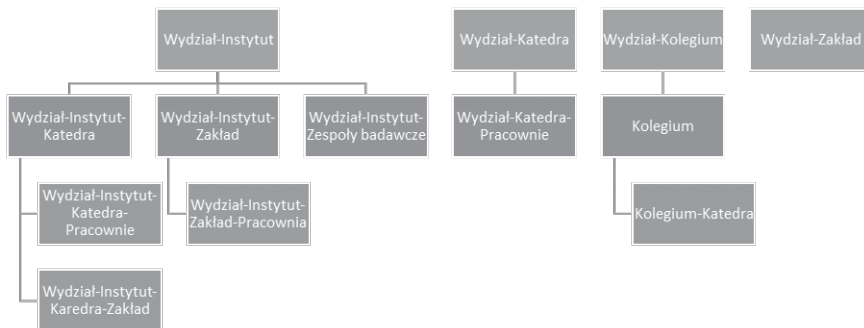
WYNIKI BADAŃ

Na ankietę rozesłaną do 27 jednostek, w których prowadzone były badania naukowe i/lub dydaktyka akademicka mieszcząca się w zakresie nauk o komunikacji społecznej i mediach odpowiedziało 25 jednostek, co stanowi 93% wszystkich ośrodków. Rozmieszczenie jednostek na mapie Polski jest nierównomierne. Wyniki pokazują, że województwo małopolskie jest szczególnie dobrze reprezentowane, aż pięcioma jednostkami, mazowieckie z czterema jednostkami, a dolnośląskie z trzema uczelniami uczestniczącymi w badaniu. Najwięcej ośrodków, w których prowadzone są badania naukowe i/lub dydaktyka akademicka mieszcząca się w zakresie nauki o komunikacji społecznej i mediach znajduje się w: Krakowie, Warszawie i Wrocławiu – po trzy ośrodki, zaś w Katowicach i Lublinie odnotowano po dwie uczelnie. W pozostałych miejscach występuje po jednym podmiocie. Można sądzić, że takie rozmieszczenie uwarunkowane jest trwałością i ciągłością funkcjonowania uniwersytetów i innych szkół wyższych oraz chłonnością rynku pracy.

STRUKTURA ORGANIZACYJNA

Spośród 25 badanych jednostek, 8 powstało poprzez połączenie istniejących struktur, a 12 poprzez podział lub wyodrębnienie. Pozostałe jed-

nostki powstały w wyniku innych przemian (zmiany nazwy jednostki, zmiany profilu działania innej jednostki itd.). Jedna jednostka, Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii Uniwersytetu Warszawskiego, nie zmieniła ani usytuowania organizacyjnego, ani nazwy. Dominującą formą organizacyjną w ramach prezentowanych przez respondentów struktur był: w 17 przypadkach instytut; w pięciu katedra; w trzech wydział i w dwóch kolegium (Rys. 1).



Rys. 1. Struktura organizacyjna badanych jednostek

Źródło: badania własne.

Analizując usytuowanie jednostek w nadrzędnych strukturach hierarchicznych, można zauważyć, że ok. 25% z nich wchodzi w skład wydziałów, które, przynajmniej *de nomine* (np. wydział nauk teologicznych, filozoficzny, filologiczny, humanistyczny), przynależą do innej dziedziny wiedzy (nauki humanistyczne). W czterech przypadkach nie podano danych pozwalających na analogiczne wnioskowanie co do struktur nadrzędnych.

Zwraca uwagę wyodrębnienie katedr przyporządkowanych w nazwach dawnym autonomicznym dyscyplinom tj. w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu w strukturze organizacyjnej Instytutu wyodrębniona jest Katedra Kognitywistyki, a w Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Łódzkiego funkcjonuje Katedra Informatologii i Bibliologii.

Zróżnicowana jest również struktura wewnętrzna jednostek. Najczęściej na drugim stopniu podziału pojawiają się katedry lub zakłady. W czterech przypadkach (UWr, UMCS, KUL i UO) dodatkowo wystąpiła pracownia. Jedynie Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii Uniwersytetu Warszawskiego ma całkowicie płaską strukturę, wyrażającą się w wyodrębnieniu na jednym poziomie podziału 11 katedr i dwóch pracowni.

Z nadesłanych odpowiedzi wynika, że na ogół tam, gdzie podstawową jednostką organizacyjną jest instytut, dyrektor instytutu pełni również funkcję przewodniczącego Rady Naukowej Dyscypliny NoKSİM. W kilku

przypadkach pojawia się bliżej nie zdefiniowana „rada programowa”, nie rada naukowa dyscypliny. Zróznicowanie strukturalne jednostek, umiejscowienie i zakres kompetencji organów kierujących, liczne braki odpowiedzi na pytanie o kompetencje dziekana/dyrektora/kierownika oraz wielość konwencji formułowania odpowiedzi na to pytanie sprawiają, że pozyskane dane bez ich strukturyzacji w kolejnym badaniu nie będą mogły być podstawą do formułowania uogólnionych wniosków. W Załączniku 2 zostały rozpisane szczegółowe kompetencje zarządcze wskazane przez poszczególne jednostki.

STAN OSOBOWY

Dane analityczne dotyczące stanu kadry badawczej i badawczo-dydaktycznej zostały zaprezentowane z uwzględnieniem stopni i tytułów naukowych oraz w odniesieniu do prowadzonej przez pracowników działalności naukowej w dyscyplinie nauki o komunikacji społecznej i mediach⁶. Dane zostały podsumowane w dwóch cezurach: na koniec roku 2018⁷ i 2020⁸. Zadeklarowane przez ośrodki wielkości należy traktować jako szacunkowe, bowiem nie wszystkie jednostki spośród tych, które odpowiedziały na to pytanie, podały liczby N⁹ dla obu lat granicznych. Poza tym jedna z jednostek w ogóle nie przekazała danych, traktując je jako „zastrzeżone”. Sumując dane na koniec roku 2018 i 2020, z uwzględnieniem, że dwie jednostki nie podały danych, otrzymujemy następujące wielkości: 2018 r.: liczba N=493; 2020 r.: liczba N=434.

Tabela 1. Złożone deklaracje i deklarowany procent przynależności do dyscypliny

| Deklaracja przynależności do dyscypliny | 100% | 75% | 50% | 25% |
|--|-------------|------------|------------|------------|
| Doktorzy | 168 | 15 | 32 | 20 |
| Doktorzy habilitowani | 136 | 14 | 21 | 22 |
| Profesorowie | 45 | 1 | 8 | 6 |

Źródło: badania własne.

⁶ Konstytucja dla Nauki określa, że pracownicy, których działalność jest związana z prowadzeniem działalności naukowej (badań, prac rozwojowych oraz twórczości artystycznej) muszą przypisać się do dziedzin i dyscyplin określonych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz. U. 1818).

⁷ Po raz pierwszy oświadczenie upoważniające do zaliczenia do liczby pracowników prowadzących działalność naukową dla celów ewaluacji jakości działalności naukowej, należało złożyć zgodnie z art. 219, ust. 11 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1669); Art. 219 ust. 10 ww. ustawy; Art. 219 ust. 5 ww. ustawy do 31 grudnia 2018 r.

⁸ W 2020 r. można było zmienić pierwotny wybór dziedziny i dyscypliny.

⁹ Liczba N, liczba pracowników prowadzących działalność naukową w danej dyscyplinie.

Liczby powyższe (łącznie deklaracje złożyło 488 pracowników) zostały porównane z danymi dostępnymi w systemie RAD-on (6 września 2021 r.)¹⁰, z których wynika, że dyscyplinę nauki o komunikacji społecznej i mediach, jako specjalność badawczą (jedyną lub jedną z dwóch bez różnicowania proporcji i wagi¹¹) wskazało łącznie 881 osób, w tym 77 profesorów tytularnych, 241 doktorów habilitowanych i 563 doktorów. Warto uzupełnić te dane o liczby dostępne w systemie POLON w lipcu 2020 r. (wykorzystane we wniosku o utworzenie Komitetu); w 17 ośrodkach prowadzących badania i dydaktykę w dyscyplinie 529 pracowników badawczo-dydaktycznych zadeklarowało wybór dyscypliny do ewaluacji swojego dorobku, w tym 256 pracowników jako dodatkową; jednocześnie w okresie od 2011 r. 69 pracowników uzyskało stopień naukowy doktora, 58 – doktora habilitowanego; po ogłoszeniu klasyfikacji dziedzin i dyscyplin siedem ośrodków posiadało pełne uprawnienia akademickie. Widoczne rozbieżności (przy pewnej jednak zbieżności danych ankietowych i POLON-u) każą ostrożnie podchodzić do danych liczbowych albo... przyjmując, że w relatywnie krótkim czasie nastąpiły bardzo istotne zmiany wynikające z polityki ewaluacyjnej jednostek.

KIERUNKI PROWADZONYCH BADAŃ

W jednostkach prowadzących badania w ramach dyscypliny NoKSiM zauważyć można wyraźnie zarysowane zainteresowanie określonymi obszarami badawczymi. Polskie ośrodki badawcze za swoje subdyscypliny¹² bazowe (zgodne z opisem wnętrza dyscypliny sporządzonym przez PTKS) uznały prawie wszystkie z zaproponowanych obszarów, co przedstawia rysunek 3.

Analiza danych pozyskanych z ankiety pokazuje, że naukowcy w ramach dyscypliny NoKSiM w swoich badaniach najchętniej poruszają się w obszarze nowych mediów, co w ankiecie wskazało 11 ośrodków. W ramach badań wywodzących się z nauk o mediach jednostki wskazały teorię i pragmatykę dziennikarstwa (osiem jednostek), jako drugi najchętniej badany obszar; tyle samo ośrodków badawczych wskazało public relations i komunikację wizerunkową. Względną popularnością cieszą się także badania systemów medialnych (sześć ośrodków), badania historii

¹⁰ Informacje dostępne na stronie RadON; <https://radon.nauka.gov.pl/dane/dyscypliny-w-ktorych-prowadzona-jest-dzialalnosc-naukowa>.

¹¹ Pracownicy zgodnie z obowiązującą wykładnią prawa, mogli zadeklarować udział czasu pracy maksymalnie w dwóch dyscyplinach z dokładnością do 25%, co oznacza, możliwość wyboru z dwóch relacji: 50/50 i 75/25 lub 100 do jednej dyscypliny.

¹² W artykule nazwy subdyscyplina, subdyscyplina bazowa używane są na określenie części składowych NoKSiM bez wnikania, czy istotnie wszystkie spełniają warunki formalne stawiane dyscyplinom i subdyscyplinom.



Rys. 3. Subdyscypliny bazowe uprawiane w polskich jednostkach w ramach NoKSIM

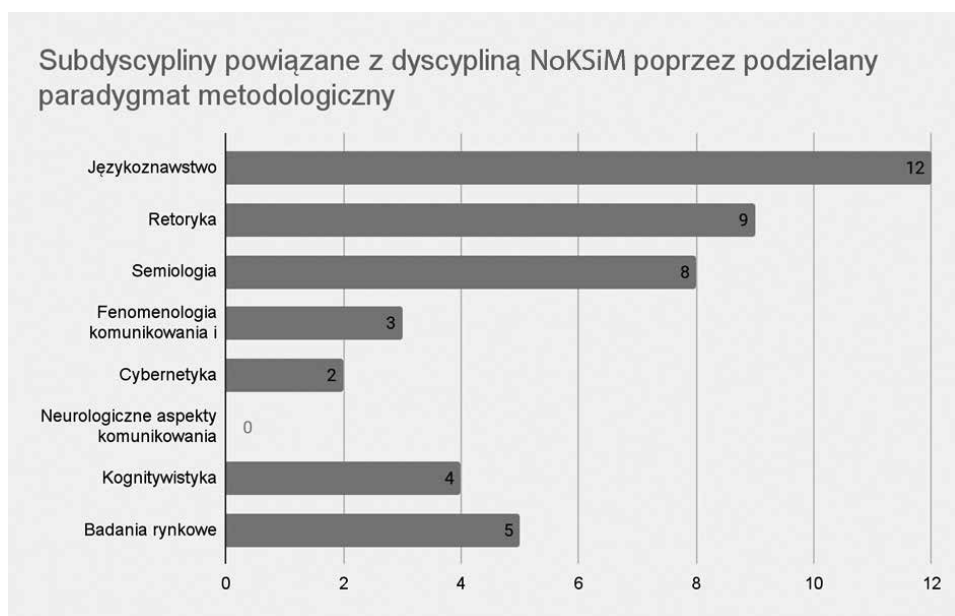
Źródło: badania własne.

mediów i komunikowania (pięć ośrodków), badania społecznego i kulturowego oddziaływania mediów (cztery ośrodki) i studia nad metodologią badań nad komunikowaniem i mediami (cztery ośrodki). W jednostkach, które wzięły udział w badaniu, prowadzone są także badania z zakresu bibliologii i informatologii¹³, co potwierdziło wskazanie trzech domen badawczych (wymienionych w wcześniej przywołanym opisie wnętrza dyscypliny), tj. bibliologii (3), informatologii (nauki o informacji 4) i zarządzania informacją (4 wskazania). Równie im miejsce zajmują badania związane z komunikowaniem, takie jak komunikowanie polityczne oraz teoria komunikacji społecznej – każdą z nich wskazały po cztery ośrodki naukowe. Żadna z jednostek nie wskazała psychologii mediów, komunikowania międzynarodowego, dyplomacji mediów, komunikowania o bezpieczeństwie i logistyki mediów jako swoich bazowych pól badawczych.

Subdyscypliny powiązane z dyscypliną NoKSIM poprzez podzielną paradygmat metodologiczny przedstawia rysunek 4. Wynika z niego, że polscy badacze szczególnie interesują się zagadnieniami związanymi z pragmatyką języka komunikacji społecznej. 12 ośrodków badawczych uznało językoznawstwo za dyscyplinę związaną z NoKSIM, w ramach

¹³ Dokładniej mapę badawczą bibliologii i informatologii z uwzględnieniem różnych kontekstów i aspektów przedstawiły Ewa Głowacka i Jadwiga Woźniak-Kasperk w artykułach: *Badania z bibliologii i informatologii w świetle wypowiedzi reprezentantów tej dyscypliny*, „Przegląd Biblioteczny” 2022, z. 4, s. 439-466; *Deklaracje versus rzeczywistość. Analiza tematyki publikacji bibliologów i informatologów z lat 2018-2021*, „Przegląd Biblioteczny” 2023, z. 2, s. 147-167; *Analiza publikacji bibliologów i informatologów z lat 2018-2021: współpraca, specjalizacja ośrodków, czasopisma*, „Przegląd Biblioteczny” 2023, z. 3, s. 299-318.

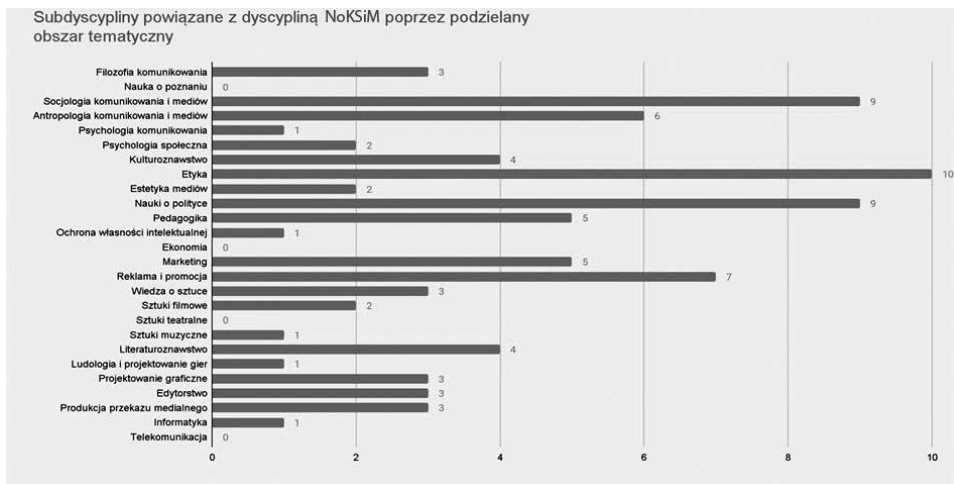
której prowadzą badania; badanie zagadnień związanych z retoryką wskazało dziewięć jednostek. Ponadto badania prowadzone są także w takich obszarach, jak semiologia, którą wskazało osiem ośrodków, badania rynku, które wskazało pięć ośrodków czy kognitywistyka, którą wskazały cztery ośrodki. Naukowcy z żadnej jednostki nie zajmują się badaniem neurologicznych aspektów komunikowania (Rys. 4). Obszary te były wskazane jako subdyscypliny we wspomnianym wcześniej opisie paradygmatu dyscypliny.



Rys. 4. Subdyscypliny powiązane z NoKSiM poprzez podzielany paradygmat metodologiczny

Źródło: badania własne.

Respondenci wskazali także domeny badawcze powiązane z NoKSiM poprzez podzielany obszar tematyczny. W polskich ośrodkach badawczych szczególną uwagę zwraca się na badanie etycznych aspektów komunikowania i funkcjonowania mediów, co wskazało dziesięć jednostek. Socjologię komunikowania i mediów oraz nauki polityczne w równym stopniu, jako interesujące pola tematyczne, wskazało dziewięć jednostek. Innymi domenami powiązanymi tematycznie, w ramach których prowadzone są badania w polskich ośrodkach naukowych, wskazano jeszcze m.in. badania promocji i reklamy (siedem ośrodków), antropologię komunikowania i mediów (sześć ośrodków), pedagogikę (pięć ośrodków), marketing (pięć ośrodków). Pełny przekrój subdyscyplin powiązanych z dyscypliną poprzez podzielany obszar tematyczny przedstawia rysunek 5.



Rys. 5. Subdyscypliny powiązane z NoKSiM poprzez podzielony obszar tematyczny

Źródło: badania własne.

UPRAWNIENIA DO NADAWANIA STOPNIA DOKTORA I/LUB DOKTORA HABILITOWANEGO

Uprawnienia do nadawania stopnia doktora i doktora habilitowanego w roku badania posiadało dziewięć jednostek. W pięciu przypadkach wcześniejszą dyscypliną, będącą podstawą nadania uprawnień, była bibliologia i informatologia, w czterech przypadkach nauki o mediach, w dwóch nauki o poznaniu i komunikacji społecznej, w jednym przypadku nauki o polityce¹⁴. Ponadto, dwie jednostki miały uprawnienia do nadawania stopnia doktora (wcześniej były to uprawnienia w zakresie dyscypliny nauki o mediach).

CZASOPISMA I SERIE WYDAWNICZE

Z przeprowadzonych badań wynika, że 21 jednostek prowadzi działalność wydawniczą, publikując czasopisma i/lub serie wydawnicze. Na 26 wskazanych w odpowiedziach tytułów czasopism, 16 plasowało się w obowiązującym wówczas wykazie czasopism punktowanych z następującą punktacją w chwili zamknięcia badań: 2 tytuły (Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia i Przegląd Wschodnioeuropejski) miały punktację 70, 6 (Kultura-Media-Teologia, Media-Biznes-Kultura, Media-Kultura-Komunika-

¹⁴ Suma jest wyższa od 9, ponieważ w kilku przypadkach uprawnienia zostały „odziedziczone” po dwu wcześniejszych dyscyplinach. W jednym przypadku jednostka zaznaczyła, że posiada oba uprawnienia, ale bez wskazania wcześniejszej dyscypliny będącej podstawą nadania uprawnień.

cja Społeczna, Przegląd Biblioteczny, Przegląd Politologiczny, Roczniki Biblioteczne, Rocznik Historii Prasy Polskiej) – 40 punktów, pozostałe (Com.Press, Mediatization Studies, Rocznik Integracji Europejskie, Studia Medioznawcze, Środkowoeuropejskie Studia Polityczne, Toruńskie Studia Bibliologiczne, Zagadnienia Informatyki Naukowej, Zeszyty Prasoznawcze) po 20 punktów. Należy wyraźnie podkreślić niesatysfakcjonujący poziom oceny punktowej czasopism nadal (do listopada 2023 r.), podlegający nietransparentnym zmianom. Wypracowanie kryteriów oceny czasopism, zgodnych ze specyfiką dyscyplin i dziedzin naukowych, pozostaje najpilniejszym zadaniem Komisji Ewaluacji Nauki. Uzasadnione i celowe wydaje się również wniesienie do KEN o zasięgnięcie w procesie ustalania reguł opinii właściwych komitetów PAN, tj. w przedstawianym przypadku Komitetu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach.

KIERUNKI I SPECJALNOŚCI DYDAKTYKI

Niemal wszystkie jednostki, które odpowiedziały na ankietę, prowadzą co najmniej jeden kierunek studiów na 1. lub 2. poziomie nauczania. W jednej jednostce (Katedrze Nauk Społecznych w Kolegium Zarządzania i Finansów Akademii Leona Koźmińskiego) nie ma samodzielnego kierunku, jest specjalność (Socjologia w biznesie i mediach) na kierunku Zarządzanie. Pod względem liczby wdrożeń dominuje kierunek Dziennikarstwo (22 jednostki). Tabela 2 ilustruje główne kierunki dydaktyczne nauczania (bez uwzględnienia specjalności, specjalizacji).

Tabela 2. Główne kierunki nauczania dydaktyczne (bez uwzględnienia specjalności, specjalizacji)

| | | | |
|--|---|---|--|
| Architektura informacji | Architektura przestrzeni informacyjnych | Bezpieczeństwo międzynarodowe | <i>Digital Media</i> – kreatywność, analiza, zarządzanie |
| Dziennikarstwo | Grafika komputerowa | Humanistyka nowej generacji | Informacja naukowa i bibliotekoznawstwo |
| Informacja w środowisku | Informatologia z biznesowym językiem angielskim | Kognitywistyka | Komunikacja cyfrowa |
| Komunikacja promocyjno-wizerunkowa | Komunikacyjna wizerunkowa | Logistyka i administrowanie w mediach | Media design i marketing wizerunkowy |
| Media kreatywne: <i>game design</i> , animacja, efekty specjalne | Nowe media w komunikacji | Public relations i zarządzanie informacją | Produkcja audiowizualna |
| Produkcja medialna | Public relations | Stosunki międzynarodowe | Publikowanie cyfrowe i sieciowe |
| Publikowanie współczesne | Zarządzanie Big Data | Zarządzanie informacją | Zarządzanie |

Źródło: badania własne.

PROJEKTY KRAJOWE I MIĘDZYNARODOWE – UMOWY PODPISANE. POZYSKANE GRANTY. WSPÓŁPRACA KRAJOWA I MIĘDZYNARODOWA

Analiza danych dotycząca projektów, grantów oraz współpracy krajowej i międzynarodowej wskazuje, że rozwija się współpraca jednostek z towarzystwami i organizacjami naukowymi, takimi jak na przykład Polskie Towarzystwo Komunikacji Społecznej, Polskie Towarzystwo Edukacji Medialnej, Polskie Towarzystwo Badań nad Filmem i Mediami, Polskie Towarzystwo Nauk Politycznych, Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, Polskie Towarzystwo Informacji Naukowej, Polskie Stowarzyszenie Public Relations, International Society for Knowledge Organisation, Komisja Prasoznawcza Oddziału PAN w Krakowie, Komisja Medioznawcza PAU, International Communication Association (ICA), European Communication Research and Education Association (ECREA) Central and Eastern European Communication and Media Conference.

Polskie jednostki współpracują również z placówkami zlokalizowanymi na obszarze prawie całej Europy. Rysunek 6 przedstawia wskazane przez respondentów kraje, w których zlokalizowane są jednostki współpracujące oraz liczbę wskazań, można więc stwierdzić, że polscy naukowcy w ramach dyscypliny naukowej nauki o komunikacji społecznej i mediach współpracują najczęściej z czeskimi i słowackimi kolegami; częste są również kontakty z badaczami ukraińskimi, niemieckimi, brytyjskimi czy hiszpańskimi.

Istotny w tych relacjach jest udział w międzynarodowych projektach naukowych, przykładowo: program Horyzont 2020, Monitor Pluralizmu Mediów, program CEEPUS (Central European Exchange Program for University Studies) czy Erasmus+ (tu nie tylko poprzez wymianę akademicką, ale też w formie prowadzenia zajęć, organizowania konferencji naukowych i przygotowywania wspólnych publikacji naukowych) i międzynarodowych sieciach badawczych, takich jak Europejskie Obserwatorium Dziennikarskie. Współpraca międzynarodowa wykracza także poza granice kontynentu, a jednostki współpracujące odnaleźć można w Turcji, Stanach Zjednoczonych, Kanadzie, Izraelu czy nawet w Bhutanie. Do wskazanych jednostek współpracujących zalicza się m.in.: Loughborough University (Wielka Brytania), Uniwersytet Kansas (Stany Zjednoczone), Uniwersytet w Walencji (Hiszpania), National University of Ireland (Irlandia Południowa), Uniwersytet Zuryski (Szwajcaria), Uppsala University (Szwecja), University of Lapland (Finlandia), Eremo di San Giorgio (Włochy) Królewska Holenderska Akademia Sztuk i Nauk (Królestwo Niderlandów), Katolicki Uniwersytet w Leuven (Belgia), Uniwersytet w Algarve, Uniwersytet w Ankarze (Turcja), Uniwersytet Masaryka w Brnie (Słowacja), Uniwersytet Karola w Pradze (Czechy), Uniwersytet Narodowy im. Tarasa Szewczenki (Ukraina), Uniwersytet Narodowy im.

Łesi Ukrainki w Łucku, Uniwersytet im. św. Cyryla i Metodego w Trnawie (Słowacja), Uniwersytet Islandzki (Islandia), Uniwersytet Techniczny w Tallinnie (Estonia), Uniwersytet Narodowy im. Kapodistriasa w Atenach (Grecja), Uniwersytet Johannesena Gutenberga w Moguncji (Niemcy), Petersburski Uniwersytet Państwowy (Rosja), Uniwersytet w Södertörn (Szwecja), Uniwersytet w Kassel (Niemcy), Université Sorbonne-Nouvelle (Francja), Uniwersytet Telawiwski (Izrael), The Centre for Digital Media w Vancouver (Kanada), Royal Thimphu College (Bhutan), Politechnika Lwowska.

Przedstawione informacje obrazują potencjał dyscypliny, choć wymagają uszczegółowienia w odniesieniu do analizowanych parametrów. Można przyjąć za adekwatny, choć nie w pełni równoważny¹⁵, opis obszarów badawczych (subdyscyplin bazowych) i kierunków studiów (te mają się dobrze, ze stałą lub wzrastającą liczbą kandydatów na studia pierwszego stopnia; oddzielnym problemem, wspólnym dla wszystkich typów kształcenia i rodzajów uczelni jest odpływ kandydatów na studia II stopnia, częściowo rekompensowany kształceniem w trybie zaocznym). Konieczne jest dalsze monitorowanie zmian w zakresach: oceny punktowej czasopism i wydawnictw, mapy współpracy międzynarodowej, aktywności w sieciach i projektach badawczych. Aktualizacji wymagają informacje dotyczące liczby uprawnień i liczby pracowników badawczo-dydaktycznych w ośrodkach, zwłaszcza po zamknięciu procesu ewaluacji w grudniu 2021 r. Środowisko „młodej” dyscypliny, jaką są nauki o komunikacji społecznej i mediach, wydaje się wręcz zobowiązane do stałej analizy uwarunkowań zewnętrznych (zmiany prawne na różnym poziomach) i przebudowy podstawowych jednostek uniwersyteckich (powstają nowe wydziały komunikacji społecznej) pod kątem szans i zagrożeń w jej rozwoju.

EWALUACJA DYSCYPLINY

Komisja Ewaluacji Nauki 12 lipca 2022 r. podjęła uchwałę (nr 25/2022) w sprawie podania do publicznej wiadomości uchwały nr 21/2022 KEN z 9 czerwca 2022 r. w sprawie kategorii naukowych proponowanych dla ewaluowanych podmiotów prowadzących działalność naukową w ramach poszczególnych dyscyplin naukowych i artystycznych oraz Uchwały nr 22/2022 KEN z 14 czerwca 2022 r. w sprawie kategorii A+, proponowanej dla ewaluowanych podmiotów prowadzących działalność naukową w ramach poszczególnych dyscyplin naukowych i ar-

¹⁵ W przyszłych badaniach niezbędne będzie bardziej szczegółowe rozpisanie subdyscyplin bazowych bibliologii i informatologii na wzór opisu dla nauk o mediach.

tystycznych. Proces odwoławczy zakończyła uchwała KEN nr 6/2023 z 9 marca 2023 r. w sprawie podania do publicznej wiadomości uchwał nr 28/2022, 29/2022, 30/2022, 31/2022, 33/2022 w sprawach kategorii naukowych proponowanych dla ewaluowanych podmiotów po zaopiniowaniu wniosków o ponowne rozpatrzenie spraw rozstrzygniętych decyzjami Ministra Edukacji i Nauki w sprawie przyznania kategorii naukowych. W dyscyplinie nauki o komunikacji społecznej i mediach ewaluacji za lata 2017-2021 podlegało 16 jednostek. Żadna z nich nie uzyskała kategorii A+. Przy wartościach referencyjnych 213,36 w kryterium I (poziom naukowy lub artystyczny prowadzonej działalności naukowej); 10,412 w kryterium II (efekty finansowe badań naukowych i prac rozwojowych); 61,75 w kryterium III (wpływ działalności naukowej na funkcjonowanie społeczeństwa i gospodarki), kategorię A uzyskało pięć jednostek (Federacja Naukowa WSB – DSW Merito, UAM, UMCS, UW, Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie), kategorię B+ uzyskało dziesięć jednostek, kategorię B – jedna. Wyniki te wpłynęły na znaczący wzrost liczby jednostek posiadających uprawnienia do nadawania stopni naukowych (każda jednostka z kategorią od B+ posiada uprawnienia do nadawania stopnia doktora i doktora habilitowanego). Pośrednio, wpłynęły na liczbę zakończonych postępowań dotyczących awansów naukowych: według informacji Rady Doskonałości Naukowej w dyscyplinie nauki o komunikacji społecznej i mediach od 19 czerwca 2019 do 31 grudnia 2023 r. wszczęto 24 postępowania o nadanie stopnia doktora habilitowanego i 12 – tytułu profesora; dla porównania – w naukach o polityce i administracji, odpowiednio 37 i 11 (przy większej liczbie ośrodków i uprawnień). Bez wątpienia postępowania awansowe, a zwłaszcza wzrost ich liczby, są czynnikiem wzmacniającym autonomię dyscypliny.

Obecnie, w połowie drugiego okresu ewaluacji, według danych POLON na 1 grudnia 2023 r. liczbę 12 i powyżej pracowników badawczo-dydaktycznych (=N) wykazuje 13 uniwersytetów.

WNIOSKI

Podsumowując wyniki badania ankietowego przeprowadzonego w ramach realizacji jednego z zadań Komitetu NoKSiM PAN, należy stwierdzić istotne wzmocnienie kryteriów naukowych decydujących o statusie dyscypliny, tj. wyodrębniony i specyficzny (autonomiczny) obszar badań, metody badań właściwe dla problemów badawczych lokowanych w subdyscyplinach, wysoki poziom określenia metanaukowego, zaawansowany stan organizacyjny (Hofman, 2019). Dyscyplina rozwija się w warunkach głębokiej mediatyzacji i cyfryzacji świata, co wpływa na jej postrzeganie jako opiniotwórczej w środowisku zewnętrznym (oto-

czeniu społeczno-kulturowym i gospodarczym). Dobre wyniki pierwszej ewaluacji nowej dyscypliny można traktować jako dowód udanej operacji cementowania dyscyplin składowych i konsolidacji środowiska badawczego. Rozwój badań skorelowany jest z unowocześnianiem kierunków kształcenia i stale zwiększającą się liczbą kierunków i specjalności studiów. Utworzenie dyscypliny uwolniło niejako badaczy od konieczności sytuowania badań w paradygmatach dyscyplin stykowych, ale nie zahamowało rozwoju badań interdyscyplinarnych. Czynnikiem zewnętrznym warunkującym prestiż dyscypliny jest wzrastająca świadomość społeczna znaczenia mediów i potrzeby rozumienia ich logiki, a także świadomość wagi i znaczenia instytucji kultury i informacji będących jednym z filarów społeczeństwa obywatelskiego i wiedzy. Do wymienionych w artykule zadań, które stoją przed badaczami nauk o komunikacji społecznej i mediach, konieczne trzeba dodać jeszcze jedno, być może najważniejsze: podjęcie wspólnej pracy nad stworzeniem agendy badawczej, która wynikałaby z połączenia dorobku i potencjału dyscyplin składowych, z poszanowaniem ich specyfiki, ale i z otwartością na zmiany dokonujące się w samej nauce i w jej otoczeniu.

ZAŁĄCZNIK 1

Struktury organizacyjne w ramach poszczególnych podmiotów

| Nazwa | Struktura |
|--|--|
| Uniwersytet Mikołaja Kopernika | Wydział – Instytut-Katedra |
| Akademia Leona Koźmińskiego | Kolegium – Katedra |
| Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego | Wydział – Instytut |
| Uniwersytet Warmińsko-Mazurski | Wydział – Instytut – Katedra |
| Uniwersytet Jagielloński | Wydział – Instytut – Zakład |
| Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach | Wydział – Katedra – Zakład – Pracownia |
| Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II | Wydział – Instytut – Katedra |
| Uniwersytet Kardynała Stanisława Wyszyńskiego | Wydział – Instytut – Katedra – Zakład |
| Uniwersytet Warszawski | Wydział – Katedra – Pracownie |
| Akademia Ignatianum w Krakowie | Wydział – Instytut – Katedra |
| Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie | Wydział – Instytut |
| Uniwersytet Łódzki | Wydział – Katedra |

| | |
|--|--|
| Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy | Wydział – Instytut – Katedra |
| Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej | Wydział – Instytut – Katedra – Pracownia |
| Uniwersytet SWPS | Wydział – Instytut Struktura matriksowa[1] |
| Uniwersytet SWPS Filia we Wrocławiu | Wydział – Katedra |
| Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach | Wydział – Katedra |
| Uniwersytet Adama Mickiewicza | Wydział – Zakład |
| Uniwersytet Śląski w Katowicach | Wydział – Instytut – Zespoły badawcze |
| Uniwersytet Opolski | Wydział – Instytut – Katedra – Pracownie |
| Uniwersytet Gdański | Wydział – Instytut – Zakład |
| Uniwersytet Wrocławski | Wydział – Instytut – Zakład – Pracownia |
| Dolnośląska Szkoła Wyższa | Wydział – Kolegium – Centrum Badawczo-Projektowe |
| Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania z siedzibą w Rzeszowie | Kolegium |
| Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie | Wydział – Instytut – Katedra |
| Uniwersytet Jagielloński | Wydział – Instytut – Zakład |

[1] Dydaktyka i nauka osobno

ZAŁĄCZNIK 2

Zróznicowanie kompetencji zarządczych w omawianych ośrodkach

| |
|--|
| Kategorie kompetencji zarządczych |
| Dziekan/dyrektor pełni jednocześnie rolę Przewodniczącego Rady Dyscypliny Uniwersytet Mikołaja Kopernika Akademia Leona Koźmińskiego Uniwersytet Warmińsko-Mazurski Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej Uniwersytet Adama Mickiewicza Uniwersytet Śląski w Katowicach Uniwersytet Wrocławski Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania z siedzibą w Rzeszowie |

Przewodniczący Rady Dyscypliny nie pełni funkcji dziekana czy dyrektora Instytutu

Uniwersytet Warszawski
 Uniwersytet Jagielloński
 Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie
 Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie

Brak Rady Dyscypliny*

Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego
 Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach
 Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II
 Uniwersytet Łódzki
 Uniwersytet SWPS
 Uniwersytet Opolski
 Uniwersytet Gdański

Brak informacji

Akademia Ignatianum w Krakowie
 Dolnośląska Szkoła Wyższa

BIBLIOGRAFIA

- Głowacka, E., Kisilowska M. & Świgoń, M. (2021). Analiza struktury przedstawicieli nowej dyscypliny – Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach. *Przegląd Biblioteczny*, 3, 299-316.
- Goban-Klas, T. (2008). Nauki o mediach i komunikacji społecznej jako nowa dyscyplina nauk humanistycznych. *Studia Medioznawcze*, 2, 11-19.
- Hofman I. (2015). Multigenetyczność dziennikarstwa w nauce i dydaktyce. *Roczniki Nauk Społecznych KUL*, 3, 115-124.
- Hofman, I. (2016). Historia, status i kierunki badań w nauce o mediach w Polsce. W: G. Ptaszek, T. Bielecki (red.), *Badania nad mediami w Polsce* (s. 20-36). Wydaw. Libron.
- Hofman, I. (2017). Status dyscypliny nauki o mediach. Konieczna zmiana. W: A. Adamski, S. Gawroński, R. Szewczyk (red.), *Nauka o mediach i komunikacji społecznej. Krystalizacja dyscypliny w Polsce* (s. 41-54). Oficyna wydawnicza ASPRA.
- Hofman, I. (2019). Paradygmat nowej dyscypliny. *Studia Medioznawcze*, 4, 308-317.
- Jabłonowski, M. & Gackowski, T. (2012). Tożsamość nauk o mediach. Obszary, perspektywy, postulaty. *Studia Medioznawcze*, 2, 15-24.
- Jabłonowski, M. & Jakubowski, W. (2014). Status teoretyczny nauk o mediach – kilka uwag do dyskusji. *Studia Medioznawcze*, 4, 11-24.
- Jabłonowski, M. & Mielczarek, T. (2018). Komunikowanie społeczne i media – federacja, a nie inkorporacja. *Studia Medioznawcze*, 4, 13-27.

* W przypadku kategorii Brak Rady Dyscypliny dziekani/dyrektorzy/kierownik katedry są przewodniczącymi Rad Programowych (Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Uniwersytet Gdański) lub Rady Katedry (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach).

- Koredczuk, B. & Woźniak-Kasperek, J. (2019). Bibliologia i informatologia w naukach o komunikacji społecznej i mediach – odrębność czy komplementarność? *Studia Medioznawcze*, 3, 212-224.
- Lisowska-Magdżiarz, M. (2019). Media i komunikowanie społeczne: federacja, ale jaka? Dalsze pytania o przyszłość dyscypliny. *Studia Medioznawcze*, 2, 118-129.
- Mielczarek, T. (2017). Medioznawstwo polskie na mapie świata. Sondaż naukoznawczy. *Studia Medioznawcze*, 4, 11-22.
- Mielczarek, T. (2018a). Prasoznawstwo. Historia i współczesność dyscypliny. *Zeszyty Prasoznawcze*, 3, 361-371.
- Mielczarek, T. (2018b). Początki polskich badań prasoznawczych. *Rocznik Historii Prasy Polskiej*, 4, 91-110.
- Mielczarek, T. (2021). *Medioznawstwo polskie. Ludzie, instytucje, nauka*. Wydaw. Uniwersytetu Jana Kochanowskiego.
- Mrozowski, M. (2012). *Tożsamość nauk o mediach, Przyczynek do dyskusji*, *Studia Medioznawcze*, 2, 24-30.
- Wolny-Zmorzyński, K. (2019). Mapa nauk o mediach – propozycja genologiczna. W K. Wolny-Zmorzyński & A. Lewicki (red.), *W poszukiwaniu fundamentów nauk o mediach* (s. 9-26). Oficyna Wydawnicza ATUT.
- Woźniak-Kasperek, J. (2021). Nauki o komunikacji społecznej i mediach – forma, treść, kontekst. *Annales Universitatis s Paedagogicae Cracoviensis. Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia*, 19, 3-18.

Artykuł wpłynął do Redakcji 9 stycznia 2024 r.

IWONA HOFMAN (EC)¹
Institute of Social Communication and Media Studies
Maria Curie-Skłodowska University
email: iwona.hofman@poczta.umcs.lublin.pl
ORCID: 0000-0003-0492-5169

MAŁGORZATA ŁOSIEWICZ (EC)
Institute of Media, Journalism and Social Communication
University of Gdańsk
email: malgorzata.losiewicz@ug.edu.pl
ORCID: 0000-0002-4853-1543

OLGA DĄBROWSKA-CENDROWSKA (EC)
Institute of Media, Journalism and Social Communication
Jan Kochanowski University in Kielce
email: cendrowska@ujk.edu.pl
ORCID: 0000-0002-7527-3789

¹ Equal contributorship, equal authorship, EC

JADWIGA WOŹNIAK-KASPEREK (EC)
Faculty of Journalism, Information and Book Studies
University of Warsaw
email: jbwozniak@uw.edu.pl
ORCID: 0000-0002-1600-3914

HUBERT KULIŃSKI
Faculty of Journalism, Information and Book Studies
University of Warsaw
email: h.kulinski@uw.edu.pl
ORCID: 0000-0002-9770-9926

**SOCIAL COMMUNICATION AND MEDIA STUDIES
(pol. NAUKI O KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ I MEDIACH,
NoKSIM) – A REPORT BY NoKSIM PAN COMMITTEE**

KEYWORDS: Book studies and information studies. Social communication and media studies. NoKSIM PAN² Committee. Research report.

ABSTRACT: Thesis/Objective – the authors present an opening report on a new branch of science – social communication and media studies – introduced with the Regulation of the Minister of Science and Higher Education (September 20, 2018). The main focus of the report is to define a developmental potential of the report by means of an analysis of its organizational structure, management skills and permissions of its supervisors, promotion paths and teaching methods. **Research methods** – The authors used a survey method – the survey form was addressed to a specified target group, i.e. all Polish university departments/institutes conducting research and teaching social communication and media studies. Research was made in July 2021. **Results and conclusions** – the survey was answered by 25 of 27 university departments researching and/or teaching the discipline in question (93% of all such institutions). The authors noticed a significant enhancement of the scientific criteria used to define the status of the discipline, including: separate (independent) research area, specific research methods, high level of metascientific designation, advanced organization.

² PAN – Polska Akademia Nauk, Polish Academy of Sciences.